

שבת פרשת תרומה

ד' אדר תשפ"ג

גיליון מס' 55
מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

ראש הישיבה

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע"

שני עניינים, מצד הנתונים ומצד הלוקחים. הנתונים צריכים להסתלק לגמרי מהחומר שהם נותנים. לתת בלב שלם, ללא רצון ששמו של הנותן ייקרא על מה שנתן. הנתניה היא גמורה, בלא רצון לרווח אישי ולו קטן.

הלוקחים הם שלוחים של הקב"ה, ומצד שליחותם הם לוקחים את התרומה בשם ה', ומכניסים אותה לרשות גבוהה. כך היא נכנסת להיות "תרומתי", ואפשר לבנות על ידה את המשכן.

ראיתי פירוש מעניין ומחודש על תחילת הפרשה, שפותח פתח להתבוננות ולהעמקה.

כך פותחת הפרשה (שמות כ"ה, א'–ב'): "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנֶה לְבוֹתָקוֹ אֶת תְּרוּמָתִי."

מדברים אלו עולה, שאחת הנקודות המרכזיות בבנין המשכן היא עבודת המידות. בספר "מדרש אור חדש" מביא מדרש על בניית המשכן (מובא ב"ספר הגימטריות" לרבי יהודה החסיד, פרשת תרומה):

"מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק" (ישעיה כ"ד, ט"ז). כשאמר הקב"ה: "ועו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כ"ה, ח'), נתקבצו פמליא של מעלה ואמרו: רבונו של עולם, שכון בינינו במקום טהרה, כמו שאמרו: 'תנה הודך על השמים' (תהילים ח', י'). אמר להם הקב"ה: יש לי אדם אחד למטה, ששקול כנגד כולכם... ויש לי מלאך אהרן - 'כי מלאך ה' צבאות הוא' (מלאכי ב', ז'), ושם אהרון, 'רונו ליעקב שמחה' (ירמיה ל"א, ו'), וכתוב (שמות ה', ד'): 'וראך ושמח בבלב'. כיון ששמעו כך, שתקו כולם."

הרבה שאלו על הפסוק, ובמיוחד על המילים "ויקחו לי תרומה", שהיה צריך להיות כתוב: "ויתנו לי תרומה".

זכות אהרון נבנה המשכן, ולא נשאר עם המלאכים בעולם העליון. ומהי תכונתו של אהרון? עבודת המידות. אהרון הגיע למדרגה כזאת, שהיה שמח בהצלחתו של משה, אחיו הקטן. משה קיבל מה' שליחות, וכשאהרון שמע על כך - "וראך ושמח בבלב". הוא לא יחשוב - למה הוא ולא אני, הוא לא יערוך השוואה בינו ובין משה. אהרון ישמח בהצלחתו של משה.

השמחה לא יכולה להיות שמחה שלמה, אם האדם איננו נקי במידותיו. רק כאשר מתקיים "איש אשר ידבנו לבו", שזוהי נתינה בלב שלם - ניתן לבנות את המשכן. התורמים למשכן לא זכו לשלט עם שמש. שלט כזה הופך את התרומה לענין אנושי ולא אלוקי. כדי שהמשכן יבנה מחומר אלוקי, הנתניה צריכה להיות גמורה, בלב שלם, נקי ומשוחרר מכל נגיעה אישית.

אהרון הוא ה"מודל" לאדם שבזכותו נבנה המשכן. אדם שיכול לתת בלב שלם ולשמח בלב שלם בשמחתו של אחיו.

פירוש מיוחד לפסוק מופיע בספר המופלא "מגיד מישרים", שבו מובאים דברים שהתגלו למרן ה"בית יוסף" מאת מגיד שבא אליו מן השמים, מכח המשניות שהיה לומד. כך מובא (פרשת תרומה):

"איכא למידק בהאי פרשתא קדישתא דא, מאי 'ויקחו לי תרומה', ויתנו לי תרומה מיבעי ליה, ותו מאי 'אשר ידבנו לבו'. ותו מאי אהדר כמה דכתיב למימר 'תקחו את תרומתי'. ותו מאי הכא לנוכח ולעיל שלא לנוכח, ותו אמאי לעיל קרי ליה 'תרומתי'. ויש לומר, דבעא הקב"ה דבהאי נדבה יהיו בני ישראל האזרחים גבאים ולא מערב רב, והיינו 'דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה', כלומר בני ישראל יקחו התרומה, כלומר הם יגבו אותה, כלומר ממני יגבו אותה, 'מאת כל איש' אף מערב רב, וקאמר 'אשר ידבנו לבו', כלומר לא יכפו אפילו בדברים לשום אדם יותר ממה שלבו דבנו, ולגלות זאת תכונה אהרן אמר 'תקחו את תרומתי', והכי קאמר: 'דבר אל בני ישראל', אתם בעצמכם 'תקחו את תרומתי', כלומר אתם תהיו הגבאים, לא הערב רב, ואחר שאתם תקחו אותה תקרא 'תרומתי'."

אנו צריכים להודות לה' שזכינו להיות חלק מתהליך הגאולה של עם ישראל. אנו צריכים לשאוף להבנה פנימית בתורה, בצורה נקיה כמה שאפשר, בלי נגיעה אישית, לשם שמים. כך נזכה לראות בעינינו את גאולתנו ואת פדות נפשנו במהרה, לאורך ימים ושנים טובות.

המגיד מוסיף לשאול על המילים: "אשר ידבנו לבו" - מה עניינן? ועוד, מדוע התורה חוזרת בסוף הפסוק שוב: "תקחו את תרומתי"? ומבאר, שהפסוק עוסק בשני עניינים. בתחילה עוסקים בגבאי הצדקה, שהיו לוקחים את התרומה. גבאים אלו צריכים להיות מבני ישראל בלבד, ולא מהערב רב. על כן נאמר: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה".

בהמשך הפסוק, עוסקים במי שנותן את התרומה. התרומה יכולה להינתן על ידי כל אחד, גם מהערב רב. בחלק זה מחדשת התורה שהתרומה צריכה להיות נדבת הלב גמורה, ללא כל כפייה. אם כך יהיה, הרי שכאשר התרומה תגיע אל הגבאים שייקחו אותה מהערב רב, היא תהיה "תרומתי", ויקרא עליה שם ה'.

זהו פירוש מופלא, שעל פיו מבואר הפסוק אחת לאחת. מהי משמעות הדברים?

בני ישראל הולכים לבנות את המקדש. המקדש צריך להיות בנוי מחומר אלוקי, שאיננו נגוע בחומריות האנושית הירודה. כיצד עושים זאת? יש בזה

מתוך השיעור שהועבר בא' אדר א' ה'תשע"ט.
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרסה וברשי"

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חוצים כלאוזה הכא...

3. מהו "מסך"?
על פי התורה?

2. זר זהב סביב השולחן - סימן למה?

1. זר זהב סביב הארון - סימן למה?

"כי ודאי עיקר ענין הקדש והמקדש ושריית שכינתו יתברך הוא האדם

שאם יתקדש עצמו כראוי בקיום המצות כולן - אז הוא עצמו המקדש ממש ובתוכו ה' יתברך שמו"

(רבי חיים מוולוז'ין, "נפש החיים", שער א' פרק ד')

"מצווה גדולה להיות בשמחה תמיד!" אמר ר' נחמן. "להיות בשמחה תמיד" זו מצווה, כלומר חוב מוסרי המוטל עלינו כבני אדם, או זהו פשוט כיף, הנאה וחוויה, שמי שאינו חפץ בה או שנהנה ממנה להיות עצוב – זו זכות?

מסתבר שלהיות בשמחה זה לא רק כיף, אלא משהו חיוני לחיינו, בעל השלכות רבות על עצמנו ועל סביבתנו. שמחה משפיעה באופן משמעותי מאד על בריאות הגוף והנפש שלנו, על עבודת ה', קיום המצוות ולימוד התורה שלנו. שמחה מאד חיונית להצלחתנו בחיים האישיים, המשפחתיים והמקצועיים, וליכולת החשיבה והיצירה שלנו, ועוד ועוד. נרחיב מעט בנושא.

כשאנחנו במצב רוח טוב כל המערכות השכליות והנפשיות שלנו פועלות היטב. יש לנו מוטיבציה לפעול בכל המישורים, מהמישור הפשוט של הדאגה הבסיסית לצורכי חיינו החומריים ועד למישורים העליונים של חיינו – של יצירה, יוזמה ומנהיגות, של הקמת וניהול משפחה, עמותת חסד או עסק משגשג, ופעילות בחברה ובקהילה. גם שיקול הדעת פועל בצורה מאוזנת ונכונה. כשאנחנו עצובים, לעומת זאת, שיקול הדעת נפגם. כל עכבר נדמה לנו כהר, ומחשבות של דאגה ופסימיות לא מוצדקת תוקפות אותנו. אין לנו כח ומוטיבציה לפעול וליצור, בודאי ברמת העליונות יותר, וכשהו מגיע ממש לדיכאון נפגעת אף המוטיבציה לדאוג לעצמנו במישורים הבסיסיים ביותר.

ישנו פסוק המתאר את ימות המשיח האומר: "כִּי הַנְּעָר בֶּן מֵאָה וְשָׁנָה יָמוּת". כלומר, לעתיד לבא אורך החיים האנושי יהיה כה גדול, עד שמי שימות בן מאה יאמרו עליו: חבל שמת כה צעיר. מסביר הרמב"ם כי אין המדובר באיזה שינוי של טבע העולם, אלא בתוצאה ישירה של שינוי האווירה והאקלים הנפשי, מעולם של מתח, תחרות וכעס – לעולם של מנוחה, שמחה ושלווה. אורך החיים שלנו, אומר הרמב"ם, הינו נגזרת ישירה של אורך החיים שלנו. חיים של כעס ועצבות הינם הגורם הכי משמעותי לפגיעה בגוף ולמחלות. כך אמר הרמב"ם שהיה גם רופא כידוע, לפני למעלה משמונה מאות שנה, וכך מאשרים המחקרים הרפואיים החדשים ביותר. כשאדם עצוב ועצבני יכולת המערכת החיסונית ומערכת העיכול יורדת באופן חריף, חומרים מזיקים מופרשים לגוף, ומחלות קלות וקשות ר"ל תוקפות אותו.

עד כה התייחסנו לשמחה כ"הכשר מצווה", כמשהו שנועד לאפשר לנו דברים אחרים. אך נדמה לי שאין זה עומק המובן של "מצווה גדולה להיות בשמחה" – מצווה ממש. נדמה שהעניין פשוט הרבה יותר. הקב"ה חפץ להיטיב לנו, ומטיב לנו בכל עת. וכשאנו מכירים בטובו ושמחים בו, רק אז נתיקיים רצונו. משל לאב שנתן לבנו מתנה. רק כשהבן שמח בה – שמח גם האב. השמחה היא הצורה שבה נותן החיים חפץ שנחיה – "ושמחת בכל הטוב...". זו הצורה המתאימה והבריאה ביותר לגוף ולנפש כפי שהסברנו קודם. החיים אינם עונש אלא מתנה! זו האמת הפשוטה והעמוקה ביותר, וכשנתייחס אליהם ככאלה – הם יהפכו להיות כאלה, כמו שהם צריכים להיות. וכלשונו הפתגם של הבעש"ט: "תחשוב טוב יהיה טוב".

השיעור לקוח מתוך אתר "מכון משכן" של הרב מאיר בזק

אנחנו שואפים להשיב את הספרות לתפקידה – לפאר את החיים ולא להיפך. "שיר דברי" הוא צעד קטן, ועוד רחוקה הדרך. במקור, השם "שיר דברי" הוא סוג של עיבוד אותו ערכו תלמידי מעלות בביטוי "ספוקן וורד". בשנה שעברה, השנה, שיתפו התלמידים היצרים את חבריהם גם בשירה, בהלחנה ובמשחק. כשיעלה ליוטיוב, נצרך קישור.

לבינתיים, מחמנים לטעום משיר דברי של שנה שעברה: <https://youtu.be/P602WReaCos>

לפני כשבועיים התקיים בשיבה בפעם השנייה אירוע "שיר דברי" אשר יזמו התלמידים בשנה שעברה. "שיר דברי" משתדל לצעוד בעקבות חזונו של הרב קוק בתחום הספרות. הרב קוק רואה בספרות ראי של החיים: ככל שהחיים נעשים מתוקנים עם התקדמות הגאולה, גם עולם היצירה יופיע עם כל הטוב והיופי שלו. בזמנו של הרב קוק הספרות התפתחה מאוד אך הייתה נגועה בצניות כלפי התורה ובכלל ברמיסת סגנון החיים היהודי כפי שהיה אז.

הרב מרדכי פרומר

הכפורת ונשמת התורה

הגמרא במסכת יומא (נ"ה ע"א) לומדת שהכהן מזה הזאה אחת למעלה – לא על גגה של כפורת אלא לאוויר אל מול גובה הכפורת, שנאמר (ויקרא ט"ז, ט"ו): "וְהִזָּה אֹתוֹ עַל הַכְּפֹרֶת". יכווין ידו למעלה, והדם יפול לארץ. ושבע הזאות למטה לכיוון הארץ – "וְלִפְנֵי הַכְּפֹרֶת יִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים" (ויקרא ט"ז, י"ז). אלו הזאות בקודש הקדשים.

הכפורת עוביה טפח והיא מכסה את ארון הזהב בו מונחים לוחות הברית. מעל הכפורת ניצבים שני הכרובים "אִישׁ אֶל אֶחָיו" (שמות כ"ה, כ').

הכפורה נעשית במקום החיבור המוחלט בין בני ישראל לעצמם ולתורה. ההזאות על פני הכפורת ולפניה, אינן על הכפורת עצמה, בחוד הכפורת ובעובי פניה, אלא כשם ש"לִפְנֵי" הכפורת הכוונה לארץ ולא על עובי הכפורת, כך גם "עַל פְּנֵי" (שם ט"ז, י"ד) – הכוונה לפני – על הארץ, ולא ממש בגוף הכפורת. זאת למדים מכפילות הביטוי "לִפְנֵי הַכְּפֹרֶת", בפר ובשעיר. לפיכך, הכהן אינו מתכוון להזות למעלה ולמטה בכפורת עצמה אלא כמצליף. כאילו מכווין אליה אך הדם יפול על הארץ, על אבן השתיה, הבולטת לפני הכפורת.

ויש להבין משמעות העניין לפיו באמת הדם לא ייזרק לחודה של הכפורת עצמה, אלא רק לפניה בארץ?

ויש לומר, כי הכפורת עצמה דבוקה ממש לארון הברית, ואין כיסוי ביניהם, כאמור (ויקרא ט"ז, ב'): "אֶל פְּנֵי הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל הָאָרוֹן",

והם עיקר קודש הקודשים, ובהם אין תפיסה ואחיזה כלל לאדם. מדרגתם גבוהה ונעלה אף מהכהן הגדול שנכנס לכפר על החטאים. גם בבואו אל קודש הקודשים, עדיין יש לדעת כי לעולם קיים מרחק בין הבוא לבנאי, בין תורת ה' הטמונה בארון הברית – מעשה אלוקים, לבין האדם המתכפר. לכן "עַל פְּנֵי הַכְּפֹרֶת" ממש זו מדרגה נשגבת, הנבדלת מבני אדם היכולים להתקרב רק לפניה – על הארץ.

לפנינו ארבע מדרגות: מזבח הזהב, הפרוכת, לפני הכפורת, על פני הכפורת.

וכן מצינו ארבע מדרגות ביחס להופעת התורה: לבוש, גופא, נשמתא, נשמתא דנשמתא.

לבוש – סיפורי התורה, צבא השמים. גוף – מצוות, כנסת ישראל. נשמה – אורייתא, תפארת ישראל. נשמת הנשמה – עתיקא קדישא (ע"פ מהר"ל תפארת ישראל י"ג).

מדרגת עתיקא קדישא היא עליונה, "גבוה מעל גבוה". בחוד הכפורת אין אחיזה כלל לדמו של הקורבן אלא רק מלפניה בקרקע. וכמובא בשם משמואל (פרשת נשא, ד'): "שבת דיממא הוא עתיקא קדישא וכמו שאמר כ"ק אבי אדומ"ר זצלה"ה (ה"אבני נזר") שלשון עתיקא קדישא הוא שאין לו שום צירוף וחיבור אל העולם".

מתוך ספרו של הרב "זבח המור" על מעשה הקרבנות לרמב"ם, עמ' 119

אִשׁ אֶל אֶחָיו
אֶל פְּנֵי הַכְּפֹרֶת
אֲשֶׁר עַל הָאָרוֹן